



Kláster Mandzušir na jižním svahu pohoří Bogdchán

před uliastajským mandžuským generálem – ambanem všechny čtyři chalchské ajmaky. Prvním *džasá džandžinem* byl *tuslagč džandžin* Tüšét chán ajmaku Dandzandordž (1733–1737). V roli jeho nástupců se později střídali po ročních obdobích *tuslagč džandžinové* všech čtyř ajmaků. Uliastajský *džasá džandžin* předával rozkazy uliastajského ambana velitelům vojenských krajů (*čúlgany darga*) a pomocným velitelům (*tuslagč džandžin*) čtyř ajmaků a řídil plnění rozkazů vojenského obsahu.

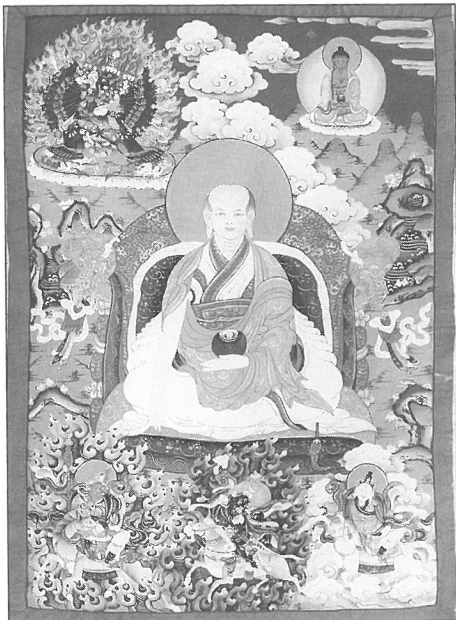
Mezi povinnosti ajmaků patřilo také každoroční uctívání posvátných hor způsobem ustanoveným císařskými úřady. Jako první začalo být na základě císařského příkazu oficiálně uctíváno v roce 1778 pohoří Chán Chajrchan úl (dnešní Bogdchán úl), a to právě v době, kdy se na jeho severní straně natrvalo usadilo Ich Chüré. V celém hustě zalesněném pohoří platil zákaz lovu a Mongolové jej do dnes hrdě označují za nejstarší chráněnou krajinnou oblast (dnes národní park). Obětování pohoří Otgontenger započalo roku 1779 a pohoří Chán Chentej v roce 1818. Dobytek, potřeby, personál a služby potřebné k provádění rituálů Chán Chajrchanu a Chán Chentej poskytovaly ajmaky Tüšét chána a Sečen chána. Uctívání Otgontengeru zajišťovaly ajmaky Dzasagt chána a Sajn nojona. Státní obřady k uctění hor byly v Mongolsku po roce 1990 obnoveny a dodnes přetrvává silná víra v bezprostřední pozitivní přínos těchto obřadů. V roce 1995 bylo na základě prezidentského výnosu obnoveny uctívání tří pohoří z mandžuské doby, v roce 2004 přibýlo Darigangské Dari-ovó v ajmaku Süchbátar, v roce 2005 pohoří Altan Chöchí na jihu ajmaku Uvs, v roce 2007 hory Suvarga chajrchan (sum Cencher v ajmaku Archangaj), Sutaj chajrchan (sum Tonchil v ajmaku Govi-Altaj) a Chan Chöchí (východní část ajmaku Uvs). Prezident C. Elbegdordž prohlásil za předmět státního kultu také hory Altaj Tavan bogd (sum Cengel v ajmaku

Bajan-Ölgí) a Govi Gurban sajchan (Ömnögoví). Kromě hor uctívaných na úrovni ajmaků bylo množství posvátných hor uctívaných pravidelně v rámci chošúnů a jednotlivými kláštery. Jejich kulty se dodnes udržují na úrovni sumů a bagů. Rituály k uctění hor, stejně jako početné buddhistické svátky v kláštorech poskytovaly v mandžuské době příležitost k setkávání obyvatel jednotlivých chošúnů. Tyto oslavy (*nádam*) napomáhaly k vytváření silné vzájemné identity obyvatel chošúnů, která často přetrvává do současnosti nehledě na zcela odlišné hranice dnešních sumů a ajmaků. Také se při nich systematizovaly tři národní sportovní disciplíny – koňské dostihy, zápas *böch* a lukostřelba, která již v průběhu 19. století ztratila v Mongolsku svůj praktický význam v boji a lovu.

BUDDHISMUS V CHALŠE

Vysoká míra samostatnosti západní a východní části Chalchy a na nižší úrovni i jednotlivých místních vládců se odrážela také na šíření buddhismu. Do poloviny 17. století neexistovalo jednotné hlavní centrum, ale při každém místním vládcovi se nacházela nevelká mnišská komunita. Ve zdůraznění významu Abatajovy konverze, náboženské aktivity jeho následovníků a věhlasu kláštera Erdeni dzú se promítá pozdější prvenství Tüšét chána mezi ostatními chalchskými chány a váha dževdzundamba chutagtů. Tím, že nechal Tüšét chán prohlásit svého syna za souhlasu Sečen chána za významného převtělence a předurčil jej pro vysoké duchovní postavení, snažil se zvýšit věhlas svého území v rámci celé Chalchy. Dzasagt chán ani Altan chán zpočátku dževdzundamba chutagta neuctívali, ale měli vlastní náboženské představitele. U Dzasagt chána se jednalo o Majdar chutagta, který posílal své posly k mandžuskému císaři podobně, jako posílal za východní Chalchu poselstva do Pekingu Öndör gegén Dzanabadzar. V polovině 17. století sice Erdeni dzú zůstávalo největším klášterním centrem v Chalše, bylo však v pohledu Mongolů příliš svázáno s rodem Tüšét chána, než aby dokázalo chalchské Mongoly nábožensky sjednocovat. To byl jeden z důvodů, proč se kolem Öndör gegéna Dzanabadzara vytvořil samostatný klášter. (Také tento klášter, Ich Chüré, pravděpodobně navazoval na původní kočovné osídlení kolem dvora Tüšét chánů, které je pod jménem Chüré doloženo již na konci 16. století.) Dalšími důvody mohla být jiná než gelugpovská orientace kláštera Erdeni dzú a jeho usedlý charakter. Početný klášter dževdzundamba chutagta vyžadoval podmínky ke svobodnému kočování. Přesto Öndör gegén Dzanabadzar s oblibou do Erdeni dzú jezdil a přechodně zde pobýval. V 18. století se Erdeni dzú začalo stávat připomínkou někdejší chalchské politické a náboženské samostatnosti a mandžuský císař návštěvy dževdzundamba chutagta v klášteře bez předchozího povolení zakázal.

Císařský dvůr si uvědomoval, že musí buddhismus omezovat, ale zároveň vzbuzovat dojem, že jej podporuje. Hlavní náboženští představitelé jako Nejdži tojn, dževdzundamba chutagt, Džandžá chutagt na celomongolské úrovni a místní převtělenci a představení klášterů na lokální úrovni získávali často větší váhu než světští držitelé moci. Mandžuoové se obávali, že by narůstající autorita dževdzundamba chutagtů mohla ohrozit stabilitu jejich nadvlády nad Chalchou, a snažili se jejich pravomoci postupně omezovat. 2. dževdzundamba chutagta intronizovaného roku 1729 přemístili Mandžuoové v roce 1732 do kláštera Dolonnúr v Čacharu, aby předešli jeho případnému únosu Ojraty po dobu ohrožení Chalchy



1. dževdzundamba chutagt Dzanabadzar (1635–1723)

rozhodnutí, kterým pravomoc mandžuského ambana v Ich Chüře rozšířil na ajmaky Tüšét chána a Sečen chána, které dosud podléhaly mandžuskému ambanovi v Uliastaji. Uliastajskému ambanovi tak zůstal faktický vliv jen nad ajmaky Dzasagt chána a Sajn nojona.

První i 2. dževdzundamba chutagt byli synové z vládnoucího rodu ajmaku Tüšét chána. Po smrti 2. dževdzundamba chutagta císařský dvůr zamítl mongolské kandidáty a požadoval vyhledání bogdova převtělence v Tibetu. Chalchští představitelé se snažili protestovat s tím, že tibetského převtělence přesídlí do Dolonnúru a rozpustí jeho poddané Ich šavi. Přesto si mandžuský dvůr prosadil své a 3. bogdgegén Išidambiňima (1758–1773), pocházející z rodiny pohraničního tibetského vládce Litangu, žil i nadále v Ich Chüře. Také po jeho smrti si chalchská aristokracie činila naděje na prosazení svého mongolského kandidáta. 4. bogdgegénem se však stal opět Tibeťan (Luvsantüvdenvančüg 1775–1813), syn staršího bratra 7. dalajlamy. 4. dževdzundamba proslul přísností, s nímž trval na zachování mnišské kázně. Taktéž mravní poučení 5. bogdgegéna kolovala v opisech mezi obyčejnými Mongoly dlouho po jeho smrti. Paralelně s mandžuskou politikou vůči Tibetu se ke konci 18. století začala i v mongolských oblastech uplatňovat povinnost schvalovat kandidáty všech významnějších převtělců ústředními císařskými orgány. Zároveň se mandžuský dvůr snažil zvýšit sebevědomí dževdzundamba chutagtů, aby vytvořili zdání jejich rovnosti vůči tibetským dalajlamům a pančhenlamům. Mandžuové se tak snažili omezit náboženskou závislost Mongolska na Tibetu.

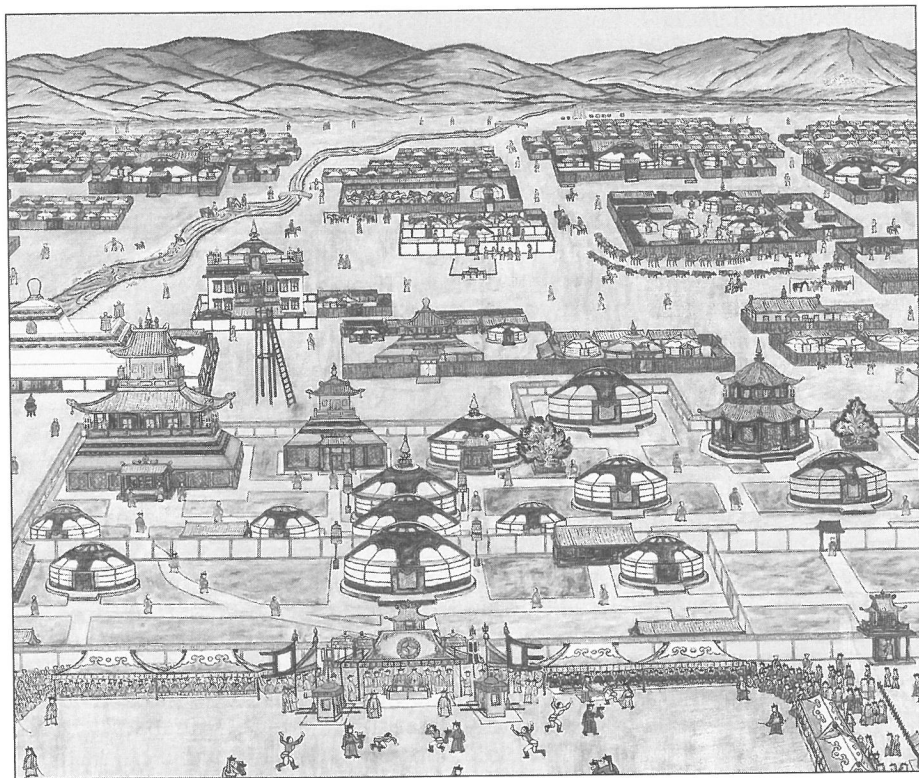
Džúngarským chanátem. V Dolonnúru dževdzundamba chutagt zůstal až do roku 1741 a od té doby již on sám i jeho následovníci pobývali trvale v Ich Chüře. V roce 1754 převedli Mandžuové světské pravomoci dževdzundamba chutagta, totiž správu jeho poddaných *Ich šavi* (*šavi* znamená žák či poddaný náboženské autority), na osobu dževdzundambova zástupce *šanzotby*, kolem něž se časem vytvořil samostatný úřad. Po smrti 2. dževdzundamba chutagta v roce 1758 zdvojili Mandžuové úřad správce *Ich šavi* a po bok mnišského správce *šanzotby* postavili světského hodnostáře (tuslagč džandžina Sandžádordže). Ten se stal prvním ambanem, zástupcem mandžuské vlády v Chüře. V roce 1761 přibyl třetí správce Ich Chüře a Ich šavi, mandžuský amban jménem Nomochon, původně nižších pravomocí než mongolský amban, ale který brzy mongolského ambana zcela nahradil. V roce 1786 vydal mandžuský dvůr zásadní

Následující 5., 6. a 7. bogdgegén postrádali schopnosti svých předchůdců a nedokázali odporovat stále přezíravějšímu přístupu císařského dvora. V roce 1837 Mandžuové zakázali rozšiřovat o nové rodiny řady bogdgegénových poddaných Ich šavi, které tehdy již bogdgegénové nemohli spravovat osobně, ale prostřednictvím šanzotby kontrolovaného chüreńským ambanem. V roce 1840 mandžuský císař s velkou nelibostí poskytl bogdgegénovi poslední audienci. Úcta obyčejných Mongolů k dževdzundamba chutagtům neklesala. Poutě do Ich Chüře začali konat dokonce Ojraté z Chovdského pohraničí a Tuvané z Tannu-Urianchaje. Při svém klesajícím politickém statusu a stále privilegovaném osobním postavení se nicméně dževdzundambové neuchránili občasných mravních prohřešků vůči mnišským řádům. 7. bogdgegén (1849–1868) byl nechvalně znám svou zálibou v lukostřelbě, alkoholu a kouření opia.

SÍDLO DŽEVZUNDAMBA CHUTAGTŮ – ICH CHÜŘÉ

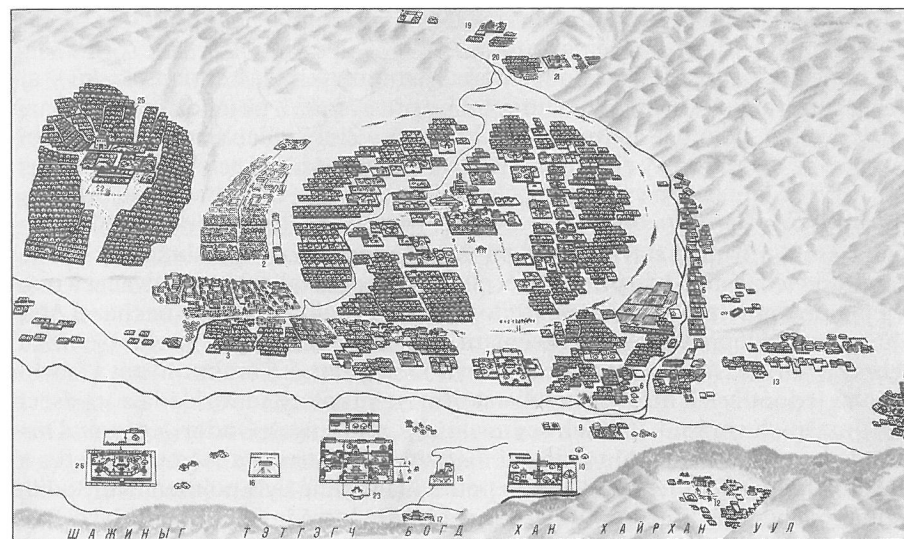
Na konci 17. století se dževdzundamba chutagt stal autoritou v celé Chalše a v průběhu 18. století se Ich Chüře stalo nejen náboženským centrem Chalchy, ale také čínskému obchodu a mandžuské správě. Počátek Chüře jako kláštera dževdzundamba chutagta se spojuje s rokem 1639, kdy byl na sněmu chalchských nojonů u Širét Cagán nůru (na severu dnešního sumu Börd v Övörchangaji) prohlášen převtělcem. Zda měl Dzanabadzar vlastní klášter do své cesty do Tibetu není jisté. Nepochybně se se svou mnišskou obcí pohyboval v blízkosti dvora svého otce Tüšét chána Gombodordže. V roce 1640 se nalézal na Orchonu u Chöšöö cajdamu. K systematickému rozvoji kláštera došlo nepochybně až po návratu Öndör gegéna ze studií v Tibetu v roce 1651. Kroniky se shodují, že se Dzanabadzar v roce 1654 přestěhoval do pohoří Chentej, kde založil sedm ajmaků – dílčích, částečně specializovaných klášterů – a velký chrám pro společná shromáždění (*cogčín*) s tibetským názvem *Rivogedžigandangšaddubdardžáling* (*ri-bo dge-rgyas dga'ldan bšhad-sgrub dar-rgyas gling*), který si uchovávalo Chüře i v následujících staletích. Část kláštera byla snad postavena jako pevné budovy z cihel a dřeva, které zanikly při ojratském vpádu v 80. letech 17. století. Podle některých pramenů byl Dzanabadzarovou původní rezidencí klášter Šanch nedaleko Erdeni dzú, který po roce 1654 dostal název Barún chüře (Západní klášter) na rozdíl od nově založeného Dzüün chüře (Východního kláštera). V 80. letech dževdzundamba přesunul své sídlo do Ögöömöru. Öndör gegén byl znám jako zručný umělec, především tvůrce sakrálních plastik, jež se staly předmětem uctívání v řadě jím založených klášterů. Osobně se podílel na vnitřním uspořádání kláštera a navrhl konstrukci hlavního shromažďovacího chrámu *cogčín*, podle něž vznikaly v Chalše další.

Ačkoli lze Chüře považovat od počátku za rezidenci dževdzundamba chutagtů, Öndör gegén Dzanabadzar v něm nepobýval trvale, ale objížděl jednotlivé kláštery podle svého uvážení. Od ojratského vpádu v 90. letech 17. století pobýval Dzanabadzar v Dolonnúru, Pekingu nebo Rehe až do roku 1702 a navázal úzký vztah s císařem Kangxi. Po svém návratu zahájil Dzanabadzar obnovu ojratsko-mandžuskými válkami poničené Chalchy. K oživení Ich Chüře došlo až kolem roku 1706 v centrální oblasti Tüšét chánského ajmaku v místě zvaném Cecerlegín Erdene tolgoj (v dnešním sumu Tüvrüülech v Archangaji). Po většinu 18. století kočoval klášter po střední Chalše na rozlehlém území zahrnujícím dnešní ajmaky



Idealizovaná podoba kláštera Ich Chüéré v 19. století

Töv, Selenge, Bulgan, Övörchangaj a Archangaj. Zpočátku Ich Chüéré kočovalo sezónně, na zimu se rozkočovalo na několik vhodných zimovišť a pouze v létě se scházelo na jednom místě. S rostoucím počtem mnichů a jeho dílčích částí ajmaků se Chüéré pomalu odpoutávalo od taktéž rostoucího počtu svých poddaných pastevců, kteří se již nemohli směstnat na pastviny v okolí kláštera a zůstávali rozestí po celém území Chalchy na panstvích svých původních světských pánů. Od roku 1719 měnil klášterní komplex své stanoviště jednou za rok, později jen jednou za několik let. Roku 1719 se Ich Chüéré nacházelo v Dágandelu (7 km severozápadně od sumu Jeröö v Selenge), 1720 v Usan séru (v dnešním sumu Chušát v Selenge). Mandžuům se nelíbilo, že Chüéré kočuje daleko na severu v blízkosti ruských hranic, a přiměli jej k přesunu na jih. V roce 1722 se dočasně přestěhovalo až na řeku Tamiř (Archangaj). V roce 1723 Chüéré přezimovalo na úpatí hory Búral u řeky Džargalant, odkud na jaře následujícího roku překočovalo k řece Ugtál-Džargalant, ale záhy pokračovalo k řece Ivén (sum Barúnbüren v Selenge). Prostředí řeky Ivén se Dzanabadzarovi zvláště zamlouvalo a zamýšlel zde vybudovat trvalejší sídlo, ale ještě téhož roku zemřel. Císař Yongzheng zde alespoň nechal vybudovat usedlý klášter v čínském stylu Amarbajsgalant k uložení ostatků zemřelého I. dževdzundamba chutagta. V roce 1729 je Ich Chüéré doloženo v místě



Původní malba plánu města Ich Chüéré

zvaném Džargalant u Chudžirtbulagu, odkud bylo v následujícím roce přeneseno na řeku Burgaltaj (sum Batsumber v Centrálním ajmaku), kde musel klášter čelit náporu obchodníků procházejících po hlavní obchodní trase z Číny do Kjachty. Od 30. let 18. století se již Chüéré zdržovalo v užším území poblíž dnešního Ulánbátaru. Roku 1731/1732 se přestěhovalo do údolí řeky Sögnögör (sum Batsumber na sever od Ulánbátaru), 1733 na Tereldž, 1734 k říčce Uliastaj (ve východní části dnešního Ulánbátaru), 1736 na řeku Chüj Mandal (sum Batsumber), 1740 na řeku Chuncal (sum Batsumber), 1742 na řeku Ůdleg (tamtéž). V roce 1743 bylo opět v Ögöömöru (sum Bajan), 1747 na řece Selbě (na území dnešního Ulánbátaru). V roce 1756 se usadilo opět na říčce Uliastaj, 1762 opět na Selbě a 1772 opět na Chüj Mandalu (Teleki 2011).

Poskytovat tažná a nákladní zvířata a napomáhat při stěhování bylo povinností poddaných šavi dževdzundamba chutagta. Například při přesunu Ich Chüéré od řeky Selby na místo zvané Chüj Mandal v roce 1772 bylo zapotřebí 1024 velbloudů, 1000 osedlaných a postrojených volů a 973 nakládačů opatřených potravou na jeden měsíc. Když se v roce 1777 Ich Chüéré stěhovalo zpátky z Chüj Mandalu k Selbě, bylo zapotřebí 1032 velbloudů, 1054 volů a také 15 tesařů opatřených potravou na měsíc a 14 kovářů opatřených dvouměsíční potravou (Пүрэвжав 1978: 193).

Od roku 1778 se Ich Chüéré usadilo trvale na pravém břehu řeky Selby, tedy na území odpovídajícím centru dnešního Ulánbátaru. Zatímco na dřívějších stanovištích Ich Chüéré vznikaly mnohé zděné či dřevěné chrámové stavby, u řeky Selby se Chüéré snažilo uchovat si svou mobilitu. Teprve v roce 1809 vznikl první zděný chrám, a sice nikoli v samotném Ich Chüéré, ale v paralelně s ním působící klášterní škole (dnešním klášteře Gandan, Gandangtegčiling) na mírné terase západně od centra (dnešní Gandangín dendž). Mezi lety 1820–1832 byl v centru

Chüře postaven dřevěný chrám Majtréji (Majdarín süm), o jehož obnovu se současní ulánbátarští buddhisté pokoušejí.

V konečné podobě sestávalo z chrámů jednotlivých klášterních okrsků – ajmaků, situovaných kolem hlavního volného prostranství, na jehož severní straně stálo původní sídlo dževdzundamba chutagtů – Žlutý palác *Sar ordon*. Za jeho ohradou se nalézal velký chrám pro společná shromáždění celého kláštera (*cogčin*), která se konala jen výjimečně. Nalézala se zde také tzv. Abatajova jurta zvaná také *Barún örgöö*. Jednalo se o velkou jurtu pocházející údajně z časů Abataj chána, která původně stávala v Erdeni dzú. Öndör gegén Dzanabadzar ji nechal přenést do Ich Chüře, kde při ní Tüšét chánové vydržovali původně dvacet a později jen pět mnichů k provádění každodenních rituálů. V jurtě se nacházel Abatajův trůn obklopený dvěma dřevěnými sochami Abatajových spolubojovníků. Ochrannými božstvy tohoto chrámu byli Džamsran a Gombo. Jurťová obydlí mnichů jednotlivých ajmaků oddělená dřevěnými ploty se rozkládala v pásech vně ajmačnických chrámů. Prvních sedm ajmaků založených Öndör gegémem Dzanabadzarem mělo funkční rozdělení. *Sangín* měl patrně na starosti majetkové záležitosti, *Dzógín ajmag* zásobování potravinami. Jiné byly pojmenovány podle významných lamů, jimž byly určeny, nebo osob, které je financovaly, jako *Darchan emčín ajmag* „Ajmak váženého lékaře“ nebo Ajmak Chüüchen nojona. *Andú naryn ajmag* původně hostil tibetské mnichy z oblasti Amdo. Některé ajmaky se zaměřovaly na vykonávání určitého druhu rituálů nebo na uctívání konkrétních božstev. Jednotlivé klášterní ajmaky byly podporovány lidmi z určitých regionů Mongolska. Mladí mniši přicházeli tradičně do učení k mnichům ajmaku udržujícího vztahy s jejich rodným chošünem a poutníci z daného regionu se zpravidla ubytovávali ve svém ajmaku a u svých mnichů. Na oplátku se ajmaky v případě nutných oprav obracely s žádostí o podporu na představitele svého spřáteleného regionu. Počet ajmaků se v době 2. dževdzundamba chutagta (1724–1758) zvýšil na 22, do roku 1903 na výsledných 30.

Kláster se po celé 19. století potýkal s přítomností čínských a později ruských obchodníků. Čínští obchodníci si vytvořili vlastní opevněné město známé pod obecným názvem čínských měst v mongolské stepi, Majmáčin (čín. *maimai-zhen/maimaicheng*). Čínské město bylo na naléhání mnichů, kteří zakazovali obchodování na území kláštera, položené v odstupu asi 7 km na jihovýchod od centra Ich Chüře. Ve městě se nacházelo několik čínských chrámů a vlastní hřbitov. Majmáčin každodenně přitahoval množství poutníků i chürenských mnichů, kteří po odbytu náboženských obřadů v ranních a dopoledních hodinách odcházeli do čínského města za nákupy nebo za zábavou. Přesto se čínští obchodníci snažili klášternímu osídlení ještě více přiblížit, což zprvu uvítali i samotní mniši, kteří čínské obchody pravidelně navštěvovali. Jako první se na pomezí Ich Chüře přistěhoval osobní dodavatel samotného bogdgegéna a v době 5. dževdzundamba chutagta (1815–1842) již obchodníci zaplnili téměř celý prostor od řeky Selby po Majmáčin (část přiléhající k centru kláštera po levém břehu Selby se nazývala Dzún Damnúřčin) a později i prostor mezi centrem Ich Chüře a dnešním klášteřem Gandan, dříve náboženskou školou *canid* založenou v roce 1756 (tato část se nazývala Barún Damnúřčin a ležela mimo jiné v místech dnešní obchodní ulice Urt Cagán a obchodního centra Bömbögör). Představitelé kláštera opakovaně požadovali odstranění obchodní zástavby z okolí Ich Chüře, ale ambanát ani

pekingské úřady na žádosti neodpovídaly. Vedení kláštera proto změnilo strategii a v roce 1836 si vyžádalo povolení z dosavadního místa odskočovat.

V roce 1839 Chüře opravdu odskočovalo o několik kilometrů západně a usadilo se na severním břehu Túly poblíž dnešního ulánbátarského předměstí Tolgojt. Na původním stanovišti zanechali mniši pouze chrám Majtréji a komplex Gandanu, kam do nově vybudované chrámové budovy dočasně nastěhovali bogdgegéna. Většina čínských kupců opuštěné stanoviště kláštera opustila a stáhla se do Majmáčinu. Mniši sami si na vzdálenou cestu do Majmáčinu začali brzy stýskat. Když ještě k tomu v nevysokém věku zemřel 5. a zanedlouho na neštovice i mladý 6. dževdzundamba chutagt, rozhodli se nové stanoviště opustit jako nepříznivé a v roce 1855 se vrátili opět k řece Selbě. Čínští obchodníci brzy klášterní město obklopili svými stánky a se založením ruského konzulátu v Ich Chüře v roce 1861 přibyla i řada obchodních stanic ruských kupců. Opakované stížnosti na to, že obchodníci neponechávají kolem kláštera dostatek prostoru ani pro každoroční obřad obcházení kláštera se sochou buddhy Majtréji, docházely u pekingských dvorních úřadů jen zdrženlivých odpovědí. Čínští obchodníci pokaždé dočasně odstraněné stánky brzy obnovovali a ruské obchody nemohly být odstraněny bez ujednání s ruskými zastupiteli. Ich Chüře tedy na konci 19. i na začátku 20. století zůstalo smíšeným klášterním, obchodním a správním městem, díky čemuž se v roce 1911 mohlo stát hlavním městem Autonomního Mongolska.

MONGOLSKÉ PRÁVNÍ ŘÁDY V MANDŽUSKÉM OBDOBÍ

V 17. století se vnitřní záležitosti mongolských ajmaků řídily vlastními právními zvyklostmi, které byly od konce 16. století kodifikovány a zapisovány. Západní části pozdějšího Vnitřního Mongolska dodržovaly zákoník Altan chána (*Altan qayyan-u čajaja*) z let 1578–1581 zajišťující privilegované postavení buddhistickým mnichům. Východní Mongolové uznávali zákoník z doby Tümen chána (1558–1592) (*Tümen qayyan-u čajaja*). Chalchové si na sněmech lokálních vládců vytvářeli vlastní přepisy a začali je také zapisovat. Soubor těchto pravidel psaný na březové kůře byl v originále nalezen v roce 1970 v Char Buchyn Balgasu. V roce 1640 ustanovili Chalchové společně s Ojraty jednotný soubor trestního práva (*Qalq-a Oyirad-un čajaja-yin bičig*), který u Ojratů zůstal s pozdějšími doplňky v platnosti až do pádu Džúngarského chanátu a kterého se v Chalše dlouho přidržoval také Dzasagt chanát. Tento zákoník výrazně omezil užívání trestu smrti a dalších tělesných trestů a zaměnil je pokutami v dobytku. Ukotvil také společenské postavení buddhistických mnichů a přiznal jim ekonomické výhody. Tento chalško-ojrat-ský zákoník zdůraznil potřebu souladu mezi jednotlivými vrstvami společnosti i mezi mongolskými vládci navzájem. Trvalou jednotu však zajistit nedokázal. Západní i východní Chalcha (Dzasagt chán a Tüšét chán) byly srovnatelně silné a ani jedna strana se nechtěla vzdát vidiny svého prvenství. Západní Chalcha se orientovala na Džúngarský chanát, zatímco východní část navazovala opatrné kontakty s Mandžuy. Džúngarský chanát na jedné a Mandžuoové na druhé straně vnitrochalchský spor přižívovali a přivedli jej nakonec k mezinárodnímu konfliktu.

Skupinám jižních a východních Mongolů, které ve 20. a 30. letech 17. století přijaly mandžuskou svrchovanost, uděloval mandžuský dvůr početné dílčí právní